

Проблемні питання визначення причин погіршення фінансового стану підприємства

Мочаліна З.М., Чеканова Л.Г. Харківська національна академія міського господарства

На поточний час методологія проведення аналізу фінансового стану підприємства фахівцями з економічною підготовкою освоєна на достатньому рівні. Вони в змозі розрахувати повний набір фінансових коефіцієнтів, що характеризують ліквідність, фінансову стійкість, рентабельність та ділову активність. Питанням оцінки фінансового стану присвячено багато праць як вітчизняних, так і зарубіжних учених, однак існують розбіжності щодо рекомендованих меж коефіцієнтів, їх назв та ін.

Часто фінансовий аналіз коефіцієнтів носить статистичний характер, так як не зроблені висновки щодо головних причин погіршення фінансового стану підприємства та не опрацьовані рекомендації щодо його оптимізації. Причина цього – не цілком чітке уявлення щодо взаємозв'язків й закономірностей, присутніх економіці підприємства.

Процес проведення фінансового аналізу, як і будь-який інший складний процес, повинен мати певний алгоритм, спрямований на виявлення причин погіршення стану підприємства й важелів його оптимізації.

Проблеми й утруднення, що виникають у фінансовому стані підприємства в основному зумовлюються низькою ліквідністю (дефіцитом коштів) та низькою рентабельністю вкладеного у підприємство капіталу. Низька ліквідність пов'язана з незадовільними показниками ліквідності, значною величиною кредиторської заборгованості (перед бюджетом, персоналом, поставщиками і ін.).

Оцінка прибутковості підприємства пов'язана з розрахунком множини показників рентабельності, проте перевага має бути віддана аналізу рентабельності власного капіталу, як індикатору задоволення інтересів власників організації.

Основні причини негативних змін фінансового стану можна сформулювати як низький рівень одержуваного прибутку, що веде до відсутності потенційної можливості збереження прийняттого рівня фінансового стану та нерационального управління фінансами підприємства. З'ясування того, яка з них спричинила погіршення фінансового стану, має принципове значення, бо залежно від цього здійснюється вибір управлінських рішень щодо його оптимізації.

Управління фінансовими результатами підприємства припускає управління за такими основними складовими як: оборотні засоби, інвестиційна політика та структура джерел фінансування.

Управління оборотними засобами об'єднує такі процеси, як матеріально-технічне постачання, збут, контроль умов і термінів розрахунків підприємства з покупцями й постачальниками. Для характеристики сформованих на підприємстві принципів управління оборотними засобами використовуються

результати аналізу структури балансу, показників оборотності поточних активів і пасивів, а також дані звіту про рух грошових коштів.

Інвестиційна політика включає розподіл фінансових ресурсів (власних і позикових) за різними напрямками діяльності підприємства з визначенням пріоритетів та обсягів фінансування його операційної, фінансової та інвестиційної діяльності. Оцінка інвестиційної політики проводиться шляхом розрахунку показників самофінансування й мобілізації, чистого оборотного капіталу та аналізу грошових потоків.

Оцінка впливу структури джерел фінансування на рентабельність власного капіталу вирішується за допомогою аналізу фінансового важеля. Сутність управління структурою джерел фінансування в наступному: забезпечивши прийнятний рівень фінансової стабільності, бажано вибирати таку структуру пасивів, що буде сприяти росту рентабельності власного капіталу підприємства.

Основні складові, від яких залежить прибуток підприємства, – це ціни й обсяги реалізації продукції, рівень виробничих витрат і доходи інших видів діяльності, оцінку яких виконують, ґрунтуючись на даних звіту про фінансові результати. Для оцінки витрат (змінних і постійних), співвідношення цін на споживані ресурси та реалізовану продукцію доцільно проводити маржинальний аналіз.

Оптимізація фінансового стану підприємства перш за все повинна забезпечувати прибуткову діяльність суб'єкта господарювання. Робота з оборотним капіталом ефективний, але, нажаль, тимчасовий захід зменшення дефіциту коштів. Пошук резервів скорочення потреби чистого оборотного капіталу може дати одноразове вивільнення коштів, що за збитковості діяльності підприємства згодом буде вичерпано.

Таким чином, при бюджетуванні діяльності підприємства і оптимізації фінансових показників слід мати на увазі, що заходи, пов'язані з оптимізацією рентабельності і результатами діяльності розрізняються часом і рівнем впливу на фінансовий стан підприємства.

Представлений методичний підхід до проведення аналізу фінансового стану дасть можливість не обмежуватися лише чисто розрахунковими функціями, але й зумовить можливість якісної інтерпретації отриманої інформації й, отже, прийняття виважених управлінських рішень.